44ste jaar. — Nr 46. Zaterdag 17 April 1897.

Men schrijft in te **Tongeren** bij M. COLLEE, uitgever en eigenaar van dit blad.

De *Postrijder* verschijnt 's dinsdags, 's donderdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten *franco* gedaan worden aan den uitgever, **groote Markt, nr 37-29, te Tongeren.**

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement:

Drie maal per week **6** franks per jaar.
Twee » » **5** » »
Een » » **4** » »
Een blad afzonderlijk **10** centiemen.
De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.
Aankondigingen **15** cent^m per drukregel.
Reclamen, vonnissen en andere artikels vooraan of binnen in het blad: **1** fr. den drukregel.

TONGEREN, DEN 17 APRIL 1897.

Van alles wat.

Aan M. den minister Schollaert zal de eer toekomen een der hatelijkste overblijfsels van de ongelukswet en der schoolvervolging te doen verdwijnen.

Hij heeft besloten de onderwijzers en onderwijzeressen, die in 1879 hun ontslag hadden gegeven, omdat hun geweten hun niet toeliet in de scholen zonder God onderwijs te geven, te herstellen in hun recht op pensioen.

't Is eene rechtveerdige daad, die, alhoewel men er lang heeft moeten op wachten, door alle eerlijke menschen ten hoogste zal gewaardeerd en goedgekeurd worden.

Hoe redelijk de maatregel ook was, ontmoette hij zulken hardnekkigen tegenstand, dat geen enkele der voorgangers van M. Schollaert denzelve heeft kunnen overwinnen.

Er bestond ook eene moeilijkheid van wettelijken aard; maar deze zal uit den weg geruimd worden door eene wijziging, die de minister zal toebrengen aan de wet op de pensioenen.

De rechterzijde zal gelukkig zijn hare medehulp te kunnen verleenen aan het gouvernement om recht te doen aan de onderwijzers, die, liever dan aan hunnen plicht te kort te komen, niet geaarzeld hadden hunne loopbaan te breken.

Vele van die weerdige christenen aanveerdden eene veel minder betaalde plaats in het vrij onderwijs Andere bekleedden in de openbare besturen of bij bijzonderen, de nederige bediening van boekhouder of klerk. Andere hebben geene plaats gekregen en toen de katholieken aan 't bewind kwamen, wendden zij zich tot het gouvernement om hulp te bekomen.

Alles wat men tot hiertoe had kunnen doen, was, ze van tijd tot tijd een klein hulpgeld te geven. Maar wat zij vroeger in de pensioenkas hadden gestort, was voor hen onherroepelijk verloren.

Die droevige toestand zal ophouden, en die belangwekkende slachtoffers van de ongelukswet, zullen den naam van den minister zegenen, die hun ten minste in hun ouden dag het dagelijksche brood zal hebben teruggegeven.

* * *

Men weet dat de wet, die het godsdienstonderwijs verplichtend stelt in de gemeentescholen, nog eene doode letter is in verscheidene steden. Die onregelmatige toestand heeft de aandacht van het gouvernement opgewekt; het is van gevoelen niet langer te kunnen dulden, dat eene wet van zulk groot belang verijdeld worde, door eene erke de overeenkomst tusschen onderwijzers en zekere gemeentebesturen.

Er zal zeer waarschijnlijk van gesproken worden, bij het kapittel van het lager onderwijs. Men verwacht over dit onderwerp eene redevoering van M. Woeste.

* * *

M. Bara is, in zijnen kleinen kring, tot voorzitter der *Association libérale*, te Doornik, herkozen.

Hij sprak, te dezer gelegenheid, eene redevoering uit, waarin hij onder ander, de volgende bekentenis deed:

« *Neen, de massa is niet met ons; wij hebben geen wortel in het volk, omdat de liberale partij eene burgerpartij is.* »

De liberale partij was dus eene kleine groep, die onbepaald meester speelde over het volk, « eene kunstmatige schepping zonder betrekking met het overige der natie. »

Die woorden zijn wel degelijk de veroordeeling der liberale partij: deze is eene kliek zonder betrekking met het volk, eene kliek, die voor haar eigenbelang zorgde en het volk exploiteerde.

Hoe wil die kliek er dan nog bovenop komen en andermaal meester worden?

Het is te verwonderen dat zij nog langen tijd over het land den autocraat heeft weten te spelen.

* * *

Men moet bekennen dat de socialisten eene aardige manier hebben om zoogezegd de werklieden in den gemeenteraad te gaan vertegenwoordigen. Er zijn te Roebaais 36 kandidaten, en de socialisten stellen daarop voor: 24 herbergiers, 2 eigenaars en 1 rentenier !!!

* * *

Citoyen Smeets windt er geen doekskens om: « Indien gij, zegde hij verleden week, » aan de socialisten niet geeft wat zij ver- » langen, dan zullen zij ongeduldig worden » en de *bourgeoisie* onteigenen, gelijk de » revolutionnairen van 1789 de aristokraten » onteigend hebben. Wij deinzen niet terug » voor de verantwoordelijkheid van ons » programma, dat voor doel heeft de samen- » leving herin te richten. »

Dus willen de rooden, de verbeurdverklaring der goederen, gelijk tijdens de fransche revolutie van 1789.

Op den buiten, in België, herinnert men zich nog goed dat rampspoedig tijdvak; men weet dat toen niet alleen de kasteelen, maar ook de kerken en liefdadigheidsinstellingen door *sans-culotten* geplunderd werden; en aanstaande jaar zog zal men overal vieren den bloedigen boerenkrijg welke onze boeren tegen die geweldenarijen met zooveel onversaagden moed hebben geleverd, — en — 'tis tot de fransche rooverijen en plunderingen dat de socialisten ons willen terugvoeren!

't Is goed om te weten en te onthouden!

* * *

Citoyen Bertrand schrijft in de *Peuple*:

« Wordt de armoê grooter? in andere woorden, is de stoffelijke toestand der massa vandaag slechter dan over vijftig jaar?

» *Het is bewezen dat de toestand der werkliê, onder opzicht van voeding, kleeding en woning, verbeterd is*, ofschoon er nog duizende lieden slecht gevoed, slecht gekleed en slecht gehuisvest zijn. »

En die zullen er altijd zijn om een dozijn getal redenen, welke door niets ter wereld zullen uitgeroeid worden.

Maar *Citoyen* Bertrand bekent dat sedert vijftig jaar de toestand van het werkvolk verbeterd is onder drievoudig opzicht.

Dat hebben dan toch de socialisten niet gedaan, want die waren over vijftig jaar nog verre te zoeken.

Waarom dan dat eeuwig onruststoken, dat eeuwig geschreeuw van miserie, dat eeuwig gebrul tegen 't kapitaal?

Dat men het lot der duizende armen trachte te verbeteren en men zal beter werk doen dan revolutie stoken.

Citoyen Bertrand heeft zich daar den vinger in 't oog gestoken, en indirekt erkend dat het zijne broeders niet waren, die den toestand der werkende klas verbeterden, waar wel wij — de conservatieven.

De Bokkenrijders
IN HET LUIKERLAND.

DOOR Jos. LIBOT, HOOFDONDERWIJZER.

(*Vervolg.*)

Michiel V.., schoenmaker, oud 58 jaar, met vrouw en kinderen, deed den 11 Januari 1790 de volgende bekentenissen, zonder op de pijnbank gebracht te zijn: hij heeft meegedaan in den diefstal gepleegd bij Laurens Bogaers; toen hij in de bende opgenomen werd, heeft hij den eed afgelegd van niets te veropenbaren, van zijne medeplichtigen niet te noemen, en hij heeft een verbond aangegaan met den duivel:

Vraag. — Hebt gij met uwe complicien niet gemaeckt een compact oft verbond met den duyvel, hetwelk onder u eenen eedt genoempt wordt?

— Antwoordt met malkanderen een verbond oft eedt gesworen te hebben.

V. — Weet gij niet oft den duyvel sienelijck oft onsienelijck verscheen in 't presteeren van dat compact oft soo genoemden eedt?

— Antwoordt den duyvel in het passeeren van dat compact oft soo genoemde eedt niet gesien te hebben, maer dat Arnold Van de W...ten tijde dat hij respondent den eede dede, allerhande spraecken maeckte, ais oft den duyvel hadde praesent geweest dan groef dan fijn bulsende als een hondt, loopende van de eene plaats in de andere.

V. — Ter wat plaetse wirdt dat compact gemaeckt of dien zoo genoemde eede gedaen?

— Antwoordt als dat compact gemaeckt wierdt ten huyse van Arnold Van de W...., als waer den eed gedaen wierdt.

V. — In wat formaliteyten ginck sulckx toe? en welcke woorden wierden daerbij gebruijckt?

— Antwoordt dat de formaliteyten van dat compact oft soo genoemden eede waeren van God af te gaen en den duyvel aen te gaen, en dat Arnold Van de W... seyde dat den duyvel hun al soude geven wat sij souden versoecken en dat aldaer getoont wierdt door Arnold Van de W... en sijnen soon Jan een crucifix en dat daer nogt getoont wierdt een beeld op forme van een Lieve Vrouwe beeld, bruin van couleur, en dat Arnold Van de W...en sijn soon Jan het eerst op het crucifix gespoeyt heeft ende dat hij respondent oock op het crucifix gespoeyt heeft ende dat Arnold Van de W... het crucifix wegh geworpen heeft, seggende: wegh in duyvels name; wie alsoock P. J. Van C..., J. M. N...., Jacobus B... en Godefridus Sch.... die welcke op den selven tijdt nu omtrent 6 à 7 jaeren gepasseert, op een avondt, ten huyse van Arnold Van de W... den eedt gedaen hebben en dat Arnold Van de W...,aen ieder van hun een briefken gaf, seggende: dit briefken is als had gij den duyvel sells, en dat op dit briefken geschreven stondt: duyvel regeert met mij; en dat J. M. N... nu omtrent 3 à 4 maenden gepasseert van hem respondent sijnde met J. M... in den hoff gevraegt heeft; hebt gij dat briefken nog; geeft het mij af, daer is eventwel niets mede te doen; en dat hij respondent alsdan het briefken aen N... heeft afgegeven.

V — Wierdt in dat compact oft eede geen mentie gemaeckt van te moeten herroepen?

— Antwoordt dat dit compact oft eede was van malkanderen nooyt te verraeden en staende te houden tot het laetste toe en standvastig te blijven en nog liever van den duyvel te sijn als malkander te verraeden.

V. — Weet gij niet oft dat compact oft eede altoos gedaen wierdt op deselve plaetse?

— Antwoordt als dat compact oft eede altoos gedaen wierdt op deselve plaetse, te weten, ten huyse van Arnold Van de W...

Michiel V... werd gehalsrecht den 1^e Februari 1790.

Jan C...., van Tongerloo, oud 49 jaar, wever, na alles geloochend te hebben, werd tot de pijniging vervoordeeld den 19 Januari 1790; men deed hem eerst de duimschroeven aan, daarna den Spaanschen stievel achtervolgens in den linker, dan in den rechter voet. Hij deed eindelijk eene volledige bekentenis. Den 13 Februari, zonder gepijnigd te worden, hield hij zijn eerste gezegde staande. Hij werd den zelfden dag gehalsrecht.

Jan S... van Bocholt, wever, onderging de pijniging en bekende brandbrieven geschreven en geholpen te hebben in de plundering der kerk van Caulille en den diefstal gepleegd bij Bogaers. 's Anderdaags bevestigde hij die bekentenis en hernieuwde ze den dag dat bij de Heilige Sacramenten ontving; maar een uur voor de strafuitvoering, op 7 Januari 1790, trok hij alles terug.

Hendrik De V... van Jupille, bedelaar, onderstond de pijniging en deed bekentenissen betreffende gepleegde diefstallen; maar hij voegde er bij, daags voor de strafuitvoering, dat hij zijne ziel niet aan den duivel beloofd had. Hij werd den 7 Januari 1790 opgehangen.

Al die veroordeelden ontvingen op den dag der strafuitvoering de heilige Sacramenten en bevestigden de vroeger gedane bekentenissen met den volgenden eed:

« Met den solemneelen eede welcke hij uijtgesworen heeft met de vingeren op de voeten van sijnen geeruysden Zaligmaeker, den selven noghmaels op sijn deel des hemels en eeuwige verdoemenis aenroepende als getuygen van sijne rechtsinnige en waerachtige gedaene bekentenissen. »

(*Wordt vervolgd*).

LANDBOUW.

Over het aanleggen van voortdurende weiden. — Voorbereiding en vruchtbaarmaking van den grond. — Keus der zaden.

Ofschoon in zich zelven niet zeer moeilijk, laat toch het aanleggen van voortdurende weiden in het algemeen veel te wenschen; nu is de voorbereiding van den grond of zijne vruchtbaarh id onvoldoende, dan schuilt het gebrek in het onredematig aanwenden als zaad, van samenvoegsel uit den hooizolder of in een weinig verstandige keus der grassoorten en peulgewassen die in de samenstelling der jonge weiden zullen moeten treden, dan weer heeft men veronachtzaamd den grond gezond te maken en van steenen te ontdoen, in het kort, het gebeurt zelden dat de landbouwer, hetzij uit onwetendheid of uit zorgloosheid, niet een der belangrijke factoren der grasopbrengst uit het oog verliest.

Nochtans, het is slechts met de medewerking van al die factoren dat men de toekomst eener weide kan verzekeren, en dat men van in den beginne de hoogst mogelijke opbrengsten kan bekomen.

Wij zullen ons heden beperken met de aandacht van den lezer te vestigen op de voorbereiding van den grond en zijne vruchtbaarmaking, alsook op den keus van het zaad.

Voorbereiding van den grond. — Deze zal goed en diep bewerkt en van alle onkruiden ontdaan worden, hetzij door het dikwijls vernietigen van onkruid op braakliggend land, hetzij door eene of opvolgende geweide of hakvruchten te teelen.

De gronden die aan vochtigheid lijden moeten eerst door eene drainering gezond gemaakt worden; deze die oneffenheden aanbieden zullen geniveleerd worden. Deze bewerking heeft voor gevolg het maaien te vergemakkelijken, zij verzekert ook eene meer gelijkvormige vruchtbaarheid van den grond en van daar regelmatiger en overvloediger opbrengsten.

Vruchtbaarmaking van den grond. — Het gebruik van stalmest, of het onderdelven van groen en mest is slechts noodzakelijk op drooge gronden. Daar spelen de organische stoffen eene groote rol met voordeelig den samenbang van den grond te veranderen en er eene grootere frischheid te onderhouden. Nochtans in de meeste gevallen is eene uitsluitelijke aanwending van stalmest ontoereikend om de weiden tot een hoogen graad van vruchtbaarheid te brengen. Men weet dat de stalmest betrekkelijk rijk is in stikstof en in potasch, maar dat hij, in evenredigheid met deze vruchtbaarmakende bestanddeelen, slechts weinig phosphoorzuur bevat. Dit laatste element nochtans heeft eenen grooten invloed op de vordingswaarde der voederplanten. Ook behoort men den grond in phosphoorzuur te verrijken zoo men te gelijkertijd met eene groote opbrengst ook eene voortreffelijke hoedanigheid van gras wil bekomen.

In de versche, rijke humusgronden zal men geenen stalmest gebruiken, de scheikundige mesten zijn er meer op hunne plaats; niebier eenige algemeene aanwijzingen voor wat de natuur en de hoeveelheid der scheikundige mesten per hectare te gebruiken betreft:

a) 1000 à 1500 kg. metaalslakken vormende eene genoegzame hoeveelheid voor 3 à 4 jaar. Deze mest zal ondergedolven worden bij de voorbereiding van den grond of toegediend aan de voorgaande vrucht.

b) 100 à 150 kg. soda-nitraat aan te wenden als dekmest na het schieten van het gras en slechts wanneer de wasdom kwijnend is.

c) 800 à 1000 kg. kainiet wanneer het zandachtige, droogo of kalkachtige gronden geldt. (Zelfde opmerking voor het gebruik van dien potaschmest als voor de metaalslakken).

Er dient opgemerkt te worden dat de gronden rijkelijk van stalmest voorzien oogenblikkelijk eene toelage van potaschmest kunnen ontberen. Hetzelfde geldt voor akkers onderworpen aan veel overvloedige aalbemestingen. De aal zal daarenboven nog het soda-nitraat vervangen.

De zware en zure gronden zullen heel gunstig gekalkt worden in de hoeveelheid van 3000 à 5000 kg. onpas gebluschte kalk, per hectare.

Keus der zaden. — Onder de talrijke zaadformulen die wij beproefd hebben, ziebier deze die ons de beste uitslagen opleverden:

FORMULE A. *voor vochtige weiden bestemd voor afgrazing:* Beemdgras der weiden 10 kg. englisch ray-gras, 10 kg. zwenkgras der weiden 10 kg. Thimothens gras der weiden 10 kg. Witte klaver 10 kg.

FORMULE B. voor drooge weiden bestemd voor afgrazing: Beemdgras der weiden 7 kg. gewoon beemdgras 7 kg. Englisch ray-grass 10 kg. havergras 5 kg. zwenkgras der weiden 3 kg. geelachtige haver 6 kg. witte klaver 10 kg.

FORMULE C. voor vochtige hooilanden; Gewoon beemdgras 10 kg. englisch ray-grass, 10 kg. zwenkgras der weiden 10 kg. hondsgras 5 kg. Vossestaart der weiden 5 kg. gewone klaver 4 kg. bastaard klaver 2 kg. witte klaver 2 kg. hoppe-rupsklaver 2 kg.

FORMULE D. voor drooge hooilanden; gewoon beemdgras 10 kg. englisch ray-grass 10 kg. havergras 10 kg. hondsgras 10 kg. gewone klaver 4 kg. bastaard klaver 2 kg. witte klaver 2 kg. hoppe-rupsklaver 2 kg.

N. B. — Deze formulen zijn berekend per hectare.

L. VANDEN BERCK,
LANDBOUW-INGENIEUR.

Een goeden raad voor den landbouwer.

Is het niet noodig bij het aanleggen van eenen boomgaard de beste voortzorgen te nemen, en in de beste omstandigheden te werk te gaan, ten einde het welgelukken dier onderneming te verzekeren?

Vooreerst moet de grond dien men in boomgaard herschapen wil zijne voorbereiding goed ontvangen.

Wat zijn wij verre van den tijd, toen men zich voorstelde dat de fruitboomen op Gods genade opgroeiden! Toen werden zij in eenen kleinen kuil geplant, de wortelen werden met een weinig vaste, onvruchtbaar gemaakte aarde overdekt — nog daarbij eenige zware hielstampen en dat..... ja, dat was alles!...

Thans echter weet de verstandige landbouwer dat de goede bewerking van den grond voor hem eene zeer voordeelige zaak is. Ook doel hij de ondoordringbare laag van den ondergrond goed omdelven en verbetert hij de vruchtbare aarde, hetzij met den slechten grond door goede mestaarde te vervangen, of hij maakt hem vruchtbaarder door het bijbrengen van bevruchtende stoffen zooals: Kortmest, vloeibare of scheikundige mesten met den aard van den grond geschikt, en in overeenstemming met de gewassen die hij er op planten wil.

Wanneer dit alles dus op de beste wijze is bewerkt moet zich de landbouwer de boomen verschaffen, wier fruit het meest gezocht wordt voor den handel of voor het verbruik in het huishouden.

Dit is voorzeker van het grootste belang, want, laat hij zich zooals het maar al te dikwijls gaat, door den kleinen prijs misleiden, zoo zal hij later, doch te laat, zijne missing betreuren. Zeker zal hij zich over zijnen aankoop berouwen, indien hij niet nadenkt dat een slechte fruitboom altoos te duur betaald is, hoe goedkoop er ook de prijs mocht van wezen, en dat een goede boom van goede en vruchtbare soort nooit te duur is daar hij in het vervolg honderd- ja duizendmaal zijnen koopprijs zal vergelden.

Heden meer dan ooit maken er zich een groot gedeelte der boomkweekers geene zoude meer van hunne boomen in de kweekerijen aan te jagen door kunstmatige of bedrieglijke middelen. Zij herplanten niet eêns hunne boomen, en griff-len rechtstreeks op wilde stammen, die nauwelijks in hunne kweekerij op een voet van elkander staan, dan wordt die grillel opgejaagd door eene groote dosis soda-nitraat en door aanhoudende besproeiingen, en alzoo geraken zij ertoe op korten tijd eenen boom in den handel te brengen, schoon in schijn, doch wien de ontbering van lucht en licht zonder lijvigheid en sterkte gelaten heeft, om aan de guurheden van het weder te weerstaan. Zoowel de koude van den winter als de warmte van den zomer doen hem kwijnen, en zulke boomen, die in de kweekerij niet op beboorlijken afstand gekweekt zijn of de noodige verplantingen niet hebben ondergaan, worden onvermijdelijk door kanker aangetast, indien zij niet reeds onmiddelijk sterven.

Indien er bij uitzondering, één van die boomen tot het tijdstip der fruitdracht komt, welke zijn dan de vruchten die hij geeft om de onophoudende zorgen te vergelden waarvan hij zoolang het voorwerp geweest is?...

Meestendeels kleine, nietsbeduidende vruchten, welke voor den handel door de kooplieden geweigerd worden, en die zoo slecht van smaak zijn dat zij voor het gebruik in het huishouden niet kunnen dienen.

Ja, dagelijks zien wij dat menigvuldige boomverkoopers met het uitwerpsel der kweekerijen de markten affoopen, en hier en ginds voor dorpskerken en gemeentehuizen bij trompetgeklater en bellengekling! de landbouwers der streek bijeentrommelen, om hunne waar aan de voordeeligst mogelijke prijzen aan den man te brengen. Vraag hun eene fruitsoort, het is eender dewelke, zij zullen ze u geven, doch eene droeve teleurstelling wacht u. Gij, die binnen eenige jaren op eenen rijken fruitoogst zoudt mogen rekenen hebben, indien gij u bij eenen eerlijken boomkweeker hadt begeven — zult één voor één uwe boomen zien verkankeren en wegsterven, en blijven er bij toeval eenigen dier boomen in het leven, zij zullen u altoos herinneren dat gij het slachtoffer der laagste bedriegerij geweest zijt.

Inderdaad, wat scheelt het dien onbekenden roudleurder dat de landbouwer die zich al te gemakkelijk door den lagen prijs laat misleiden, binnen eenigen tijd met het grootste misnoegen op zijnen mislukten boomgaard zal staren!

Voor zulke redens blijft die gewetenlooze handelaar ongevoelig, want hij gaat toch immers van dorp tot dorp en komt zelden tweemaal op dezelfde plaats.

Daarom, landbouwers opgepast, wilt gij niet bedrogen worden, wilt gij goede boomen, vruchtbare en uitgelezen soorten, waarvan gij lange jaren volle genoegen hebben zult, richt u dan tot welgekende huizen, die u in vertrouwen zullen bedienen. Zij hebben er immers voordeel bij uwe belangen op de beste wijze te bebartigen.

Daarenboven, ga zelf ter plaatse om de boomen te bezichtigen, alvorens ze te koopen, ga daar ten einde er u rekenschap te geven over het hedendaagsche kultuurstelsel, en op die wijze zult gij groot voordeel trekken uit de opofferingen die gij wilt doen voor het aanleggen van eenen voorbeeldigen boomgaard.

Scherpenheuvel, 8 April 1897.

EDOUARD MICHIELS,
Gediplomeerd boomkweeker.

ONZE MARKTEN.

Onze twee paardenmarkten van den 1 en den 8 April zijn weinig belangrijk geweest. Den 1 April waren 268 paarden te koop gesteld, den 8 April waren er slechts 223. Dat is vooral te verwonderen voor onze vermaarde *foor* van half-Vasten, die eene der voornaamste is van geheel het jaar.

Men heeft ongelijk de oorzaak van dit feit toe te schrijven aan het leelijk weêr van den 1 April. Er is eene andere reden. Veertien dagen lang hebben

---

HET RAADSEL VAN CHIN

11de VERVOLG.

XII.

Al peinzende over het raadsel, had Ditchem zichzelven de overtuiging opgedrongen, dat, zoo Iline inderdaad den moord had begaan, zij daartoe moest gekomen zijn na eenen hevigen twist en in eene vlaag van ontembaren drift. In zulke oogenblikken had menige vrouw eenen man gedood, om dan, ziende wat zij gedaan had, schier kraakzinnig te worden van schrik en afgrijzen.

Ditchem kon zich zeer goed voorstellen hoe zoo iets plaats hebben kon; en hij begreep ook zeer goed hoe in dergelijke gevallen de moordenares minder schuld kon hebben, dan haar slachtoffer.

De ware verhouding tusschen den Squire en Iline was hem onbekend; doch indien de ook hem ter oore gekomen geruchten op waarheid berusten, dan had er speelruimte genoeg kunnen bestaan tot alle uitersten van onrecht aan de eene en van drift aan de andere zijde.

Wie kon er zeggen hoe deze vrouw niet was veronegelijkt, gekrenkt, getart geworden? Kortom, allerlei mogelijkheden waren er denkbaar, onder welke geen man van gevoel, onbevooroordeeld, zijne sympathie aan de moordenares zou hebben willen onteggen.

Zoo waren Ditchem's innerlijke, slechts aarzelend geformuleerde gedachten geweest.

Doch thans was ook deze laatste achterdeur van eene ridderlijke fijngevoeligheid voor goed gesloten. Neen, toch niet in eene vlaag van ontembare drift, niet in een onbewaakt oogenblik van drift, maar in koelen bloede, met lijn overlegde boosaardigheid was de gruwel bedreven.

Het was ijzingwekkend, afgrijselijk, en, wat nu te doen? — Waet er moest, er moest iets gedaan worden. Verontweerdiging deed Chidiott Quary gloeien en trillen. Verpletteren wilde hij haar met het bewijs van hare schuld en van hare laagharigheid — verpletteren, beschamen en vernietigen!

Hij sprong overeind, doch verliet zijne kamer niet, maar bleef, als een wild dier in zijn hok, op en neer loopen. En terwijl zijne eerste ontroering bedaarde, begon hij ook weer te twijfelen in zijn plan. Hij wilde vooraf eens naar Alabone gaan en hem raadplegen. Want Alabone kan hij vertrouwen, of, ten minste...

Maar neen, dacht hij toen weer: Neen! Welk recht had hij om eenen derden persoon, eenen vreemdeling, in deze zaak te mengen? Zou dat wel eerlijk zijn tegenover Iline? Hoe zwart de schijn ook tegen haar was, toch liet zich de mogelijkheid denken, dat zij alles ophelderen en hare onschuld bewijzen kon. En wat dan? Welk een grievend onrecht zou hij haar dan hebben aangedaan! En hoeveel te onvergeelijker nog zou dit onrecht worden, indien hij eenen vreemde er bij betrokken had!

Er woonde in den majoor — gelijk wij vroeger reeds aanstipten — een groot gevoel van rechtverdigheid en ridderlijkheid.

En Iline was eene vrouw — eene vrouw die zijne verbeelding geprikkeld en hem eene weerbarstige bewondering afgedwongen had. Zij moest « fair play » hebben. Dat althans moest hij haar gunnen!

Hij wilde dus de zaak ridderlijk bij haar ter sprake brengen, zonder hevigheid, zonder een schijn van rechtstreeksche betichting.

Ja, dat wilde hij! Hij was thans volmaakt kalm, onpartijdig en onbevooroordeeld...

Doch, zie! voor hij het zelf recht wist, was deze zijne stemming alweer veranderd en herhaalde hij bij zichzelven de donderende beschuldiging en de verschrikkelijke benaming, welke hij der moordenares van zijnen goeden ouden oom straks in het aangezicht zou gaan slingeren.

Het luncheon, waarbij hij niet bediend had, was afgeloopen. Door den gang gaande, zag hij op, en daar stond Iline op de bovenste trappen en zag glimlachend op hem neer, terwijl hij zegde:

— Ik zou u, als u het niet al te druk hebt, wel eens een oogenblik willen spreken, M. Ditchem.

Hij wist niet wat hij hoorde. Had zij niet, mijnheer, tot hem gezegd?

* * *

Ware Ditchem minder verstrooid, minder in zijne eigene gedachten verdiept geweest, dan zou hij al lang hebben moeten bespeuren, wat thans geen geheim meer voor hem blijven kon: namelijk, dat deze vrouw hem beschouwde met andere oogen dan die eener meesteres.

Ja! daar stond zij, meer ontmoedig dan fier, met ineengestrengelde vingers en in haar oog een glans, dien hij nog nooit tevoren daarin had gezien, terwijl zij tot hem sprak, op verontschuldigenden toon:

— Ik hoop dat ik u niet lastig val. Ik... O, maar gij zijt niet wel, geloof ik!

Zij scheen eene bezorgde beweging naar hem te willen maken, doch bedwong zich terstond; want nog mocht zij haar gevoel niet verraden... Waarom echter niet? — Was hij niet een gentleman? — Haar bottelier? — Maar hij had evenmin de ziel van eenen bottelier, als de manier.

Zij doorzag zijne lichte vermomming en verdiepte zich in zijne raadselachtige levensgeschiedenis — wat wel het geheim van zijn ongeluk wezen mocht. « Ik zou dien man kunnen lief hebben, » zoo was hare eerste gedachte. En later: ik heb dien man lief! Hij is de liefde van elke vrouw weerdig? — En nog later: « Ach, hij beantwoordt mijne genegenheid niet! — Maar hoe zou hij ook? — Hij is de rechtsch penheid in persoon, en hij herinnert zich dat hij slechts mijn bediende is. »

En toen nu Ditchem antwoordde: Dank u, mevrouw — ik ben heel wel — toen kwam het ineens over hem als eene openbaring, dat deze vrouw een oog op hem had.

— Er hapert iets aan mijne toilettedoos. Ik kan ze niet openen en den sleutel er niet uit krijgen. Zij is wat zwaar voor mij. Zoudt gij ze wel eens uit mijne kleedkamer willen halen en hier op de tafel zetten? sprak Iline, eindigende met een onwillekeurigen zucht.

Ditchem volgde haar in de kamer, nam de doos op, zette ze op de tafel, en begon ze te onderzoeken. Het was eene rozenhouten nécessaire in eene leêren huls. De sleutel zat in het slot vast en wilde noch draaien noch er uit. Ditchem wrong er eenigen tijd aan, waarna eindelijk het slot bezweek en de doos open ging.

— O, dank u wel! Denkt gij dat het nu weer in orde is? zegde Iline.

Juist het tegendeel bleek. Het slot was nu wel open, maar wilde niet weer toe.

— Ik vrees dat ik onhandig genoeg ben geweest, om het slot geheel te verdraaien, zegde Ditchem.

— Waarlijk?... Dan zal het maar het best zijn, er mee naar Rudd den slotenmaker te gaan. Wilt gij het wel voor mij daarheen brengen, Ditchem?

Gelijk men ziet, vertoorzaakte de liefde in dit geval een merkweerdig effect. Iline had wel opgebouden meesteres, maar Ditchem had niet opgebouden bediende te zijn.

— Zeker, mevrouw. Ik zal het terstond meenemen, en wachten tot het klaar is.

Het was een kostbaar voorwerp, rijk met zilver ingelegd, een geschenk van den Squire. Iline haalde er alles uit, eene massa juweelen en kleinoodieu, die zij op de tafel legde.

Vervolgens, op eene veer drukkende, nam zij uit eene zoogenaamde geheime lade een aantal papieren en brieven.

Ook dezen, die een stapeltje vormden, legde zij op de tafel. Hierbij viel toevallig Ditchem's oog op den bovensten brief, en onmiddelijk klonk van zijne lippen een uitroep, dien hij met een hoesten versmoorde.

Iline wierp hem snel eenen blik toe; vervolgens zag zij naar den brief, en onmiddelijk greep hare hand naar het stapeltje; dat zij uiteennam en vermengde. Toen zij het weer neerlegde, was de bovenste brief onder de andere verborgen; en dit was zoo vlug en handig geschied, dat een argeloos opmerker — voor wien zij Ditchem natuurlijk aanzag — er geen bijzondere acht zou op geslagen hebben. Doch Ditchem's oogen zagen scherp, zeer scherp dituaal. Hij had bliksemsnel het schrift van zijnen oom herkend in het woord « Indie » — en tegelijkertijd, iets hooger, zijnen eigen naam — « majoor Quary ».

Vijf minuten later was hij op weg naar baas Rudd, met de ledige toilettendoos onder zijnen arm. Er maalde een molen in zijn hoofd... Die brief! Wat was dat met dien brief? Wat beteekende dit? Slechts weinige maanden voor zijn ooms dood had hij den majoorsrang verkregen, zoodat deze brief nog maar kort geleden moest geschreven zijn. Wat dan bevatte die brief?

De worm in de roos van zijnen roem, de alsemdrop in den beker zijner onderscheiding, was de onmin geweest tusschen hem en den Squire. Een woord van den ouden man, een enkele regel, als « bravo, jongen! » of « braaf gedaan, Chidiock! » of « God zegen u, jongen! Ik ben trotsch op u! » Zulk een enkel woord slechts zou zijn geluk voltooid hebben.

Hij had terdege zorg gedragen dat de mare van zijne glorie den ouden heer ter oore komen zou; doch geen woord van gelukwensching had hij van den Squire ontvangen — en dit had hem diep, pijnlijk diep gegrieft.

Maar zie — nu was daar een brief, naar hij gezien had, uit zijn oams handschrift aadrukkelijk gericht aan majoor Quary!

De goede oude man had dus wel aan hem geschreven, of willen schrijven. — Wat?... Ditchem voelde zich de keel toegesnoerd, en zijne oogen werden vochtig. Ja, dat was ongetwijfeld een brief van verzoening, van vreugde, van trots. En hij had dien nooit ontvangen! Die brief was onderschept, verduisterd, gestolen geworden! En Iline was de dieflege!

Nu, waarom ook niet? Waarom zou zij eene mug niet doorslikken, na eenen kemel verzwolgen te hebben? Indien zij eenen moord kon begaan, dan kon zij ook stelen — zoo dacht hij bitter. Doch hoe gemeen, hoe onuitsprekelijk laag en weerd was deze diefstal!

Terwijl hij hierover nadacht, werd zijn geest donker en hij verbardde zijn hart. Hij wilde wraak op haar oefenen, meedogenlooze wraak.

In het stof wilde hij haar trappen, deze schoone slang. Tand om tand! Leven om leven!... Hij lachte luid. Hij zou hem hebben, dien brief! Die brief behoorde aan hem! Het mocht kosten wat het wilde, hij zou zich in het bezit stellen van dien brief.

Baas Rudd verklaarde dat het slot binnen een uurke klaar zou zijn. Ditchem ging dus heen, met beloofde van binnen een uur terug te komen.

Zou hij aan Doortje een bezoek gaan brengen? Beter misschien niet, dacht hij; zijn gemoed verkeerde niet in de rechte stemming. Hij slenterde den winkel binnen en zag daar Alabone. De schrijftafel stond in het middeo van het lokaal, en de oudheidskooper stond er bij als gewoonlijk.

— Wel, M. Ditchem, wat scheelt er aan? riep Alabone: Gij zet een gezicht alsof gij uw laatste oordje versnoept hadt!

— O, niets, antwoordde Ditchem: Van nacht wat slecht geslapen. Anders niets.

— Zoo, zoo? En hoe staat het met de geweermakers? Hebt gij al gevonden wat gij zocht?

— Jawel, dat heb ik, antwoordde Ditchem op zonderlingen toon.

Alabone zag hem eens scherp aan. Toch niets ernstigs aan de hand, maar ik hoop?

— Dat is er naar... Ik geloof van wel.

— Waarlijk.

— Ja, ging Ditchem voort: want hij aarzelde nog altijd om Alabone tot zijnen vertrouweling te maken... Om u de waarheid te zeggen... ik wilde er liever nog met niemand over spreken. Ik ben het met mijzelven nog niet recht eens.

— Dan geen woord er over! Ik geef u volkomen gelijk. Overleg de zaak nog eens bij uzelven. Maar als gij hulp mocht noodig hebben, denk dan dat Peter Alabone veel van Squire Wallop hield. De Alabones waren al van geslacht op geslacht aan de Wallops trouw.

Het viel Ditchem niet op, dat dit eene zonderlinge manier van spreken was tegen iemand, die, als hij, verondersteld werd een wildvreemde te zijn, en slechts eene plaats als loontrekkend dienaar op Chin House te bekleeden. Integendeel, hij vond de woorden van Alabone heel natuurlijk.

— Ik weet het, ik weet het, zegde hij, en ik zou ook eerder u vertrouwen, dan iemand anders dien ik ken. Het was wel heel vriendelijk van u — al de moeite, die gij u voor deze zaak hebt getroost. Ik moet er u nog eens voor bedanken.

— Och, dat geeft niets... Herinnert gij u nog dien Yankee van wien ik u vertelde?

— Ja, ja. Is hij nog teruggekomen?

— Natuurlijk! Ik had niet anders verwacht! Verleden donderdag kwam hij voor den dag, met een valiezje bij zich. Ziedaar! riep hij: hier ben ik weer terug! En nu zullen wij eens zien of wij dat karweitje niet klaar spelen. Want die duizend dollars moet ik verdienen, man? Ja, ja, die duizend dollars moet ik verdienen, al zou ik mij het bloed uit de nagels werken. Zie eens hier! Zie dit hier? — Hij liet mij eene sterk vergrootende lens zien. — Dit is goed voor eene vijf honderd dollars; en dit hier — meteen haalde hij een draag-